Մանզոն մի եղբեար սենեատ 300 նիւսխէ վերիլիպ, սենեվի գըյմէթի, իսմանպոլ իչին կէչէր ադճէ 250, վէ ալթը այլըզը 125 ղրշ. վէ թաշրալար իչին բօսթա փարաը տախի իչինտէ օլարագ, սենեվի գըյմէթի սաղ ադճէ 250 վէ ալթը այլըզը տախի 125 ղրշ. օլաճագ տըր։

Վէ պէհէր նիւսխէսի 40-ար փարահա սաթըլաճագ տըր։

Պանդուխտի Էֆքեար

ՄԻԻՆԱՏԻԻ

Իսանաթըն պէհէր սաթրը իչին պիրինճի տէֆտատա 3, իրինճի տէֆտատա 2, վէ իւչինճիւ վէ սոնրէր տէֆտարրընտա 1էր ղրշ. ալընաճագ տըր։

Մէքթուպ վէ սայիրէ, Պէյ-օղլունտա Տօղրու-խօջատա 467 նիւմէրօլու խանէտէ ԼԷՎՈՆԹ ՀԷՐԸԼՑ թապախանէսինտէ Կարապետ Յ. Փանոսեան իսմինէ կէօնտէրիլէճէք տիր։

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՑԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՏԷՕՐՏԻՆԱԻԻ ՍԷՆԷ ՀՐԱՏ ՇԱՊՈՆ Դ. 1869 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 29 ՉԱՐՇԱՄԲԱ ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 10 ՆԻՒՄԷՐՕ 1068

ԻԼԱՆ

Թաշրալարտա պուլունան միւշթէրիլէրիմիզին, փարա իրսալինէ հիմմէթլէրինի բէճա իտէրիզ։

ԻՍԹԱՆԲՈԼ 29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ԹԷԼԷԳՐԱՖԻՅԷ

Մանչեսթրի Խրոնոս ըրէքրաֆ։

(Ազատ Բիւրօ։)

ԻԹԱԼԵԱ

Ֆլորանս, 8 Նոյեմբեր։

Գրաչ հաղրէթլէրինին սըհհէթի հաղդընտա պու կիւն հիչ պիր նէնի բուդնամէ նէշր օլունմասը։

Պու կիւն Սան Բոսսօրտա վիւքէլա մէճլիսի ադտ օլունմուշ տուր։

Ֆլորանս 9 Նոյեմբեր

Գրաչ հաղրէթլէրինին սըհհէթինտէ կիւն պէ կիւն էյուլիք միւշահէտէ օլունտուգտան մատատանէնիսէն գուվվէթի եէրինէ կէլմէքտէ տիր։

ՄԸՍԸՐ

Գահիրէ 8 Նոյեմբեր

Ֆրանսա իմբէրաթօրիչսաը հաղրէթլէրի հալէա Մըսրրըն եօզարը թարաֆլարընտա պուլունմադտա տըր։ Միւշտէ էլէյհա հաղրէթլէրի Նիլին իքինճի մասքաթընա (Ջրլեժ) գատար կէթմիշ օլուպ, մահը հալին 14-ինտէ Իսկէնտէրիյէտէ պէքլէնմէքտէ տիր։

Խրտիվ հաղրէթլէրի Իսմայիլանա կէթմէք իւզրէ պու կիւն եօլա չըղմադտա տըր։

Իթալեա գրալընրն իքինճի մախտու�մի տիւք՝ Աօսթ վէ մատամարը Իթալեատա տէօնմէք իւզրէ տիւն ախշամ եօլա չըգտըլար։

ՏԱԼԻԼԻՅԷ

— Հիւքիւմէթի սէնէյէ, 12 միլիօնլուգ իսթիդրաղը, Պանք Իմբէրիալ Օթօման, Բարիսին վէ պուրանդն Աօսիէթէ Յէնէրալը իլէ պաշա չըգարմըշ տըր։

Մէղքիւր իսթիդրաղը իւզտէ 6 ֆայիզի օրուպ, սէնէ պէ սէնէ եիւզտէ 1 ըսս էլմալինան թէէտիյէ օլունաճագ վէ գօնթրաթ մուճիպինճէ եիւզիւ 53 է օլաճագ տըր։

Բէնչէմպիհ կիւնիւ ադտ օլունաճագ վիւքէլա մէճլիսինտէ, մէղքիւր իսթիդրաղ իւզրինէ մէչվերէթ իտիլճէք տիր։

— Ալընան սոն թէլէկրաֆ խապէրլէրինէ նէզարէն, Ավսթրիա իմբէրաթօրու Ֆրանսուա Յօզէֆ հաղրէթլէրի ամլաֆրանկա նայէմբեր 7-ինէ Նաֆաեա վասըլ օլուպ, օրատան տախի Գուատուչէրիֆէ կէթմէք իւզրէ եօլա չըգմըշլար տըր։

— Ավսթրիա սէֆիրի պարան Բրօքէշ Օսթըն ճէնապէլէրի Մըսրրտա հիւքմատարընա գալուչմադ իւզրէ տէնէքի կիւն եօլա չըգմըշլար տըր։

— Սէօյլէնտիկինէ նէզարէն, Օսմանը ասքէրինին բուգալարը եագընտա թէպտիլ օլունաճագ տըր։ Անէնի իւնիֆորմալարը բէսիմէրի զամանէ Զաթը հաղրէթի չահանէյի թագտիմ օլունմուշ տուր։

—Բարիստէն ալընան մէքթուպլարտան անլաշըլըրըզընա նէզարէն, Ռումէլի տէմիր եօլու սահիպի իմթիեազլարը Մ. Հիրշ վէ Մ. Պիշոֆսհէմ, Ռումէլի տէմիր եօլու գումբանեասընը թէշքիլ էյլէմէք իւզրէ պազը պանքէրլէր իլէ մուխասէրատա կիրիշմիշլէր տիր։

Մէղքիւր շիրքէթ, իմթիեազ ֆէրմանը ահքէտամընճա, Լոնդիմիւզտէքի դէկտեմբեր 11-ինէ էվվէլ թէշքիլ օլունաճագ տըր։

—Խրտիվ հաղրէթլէրի, Զաթը հաղրէթի Շահանէնին, Սիւվէյշ դանալընա կէթմէք նիհէթինտէ պուլունտուղունու տուեար տույմազ, տէր հալ, պիւթիւն վիւքէլսը իլէ պիր մէճլիս քէշաա իտէրէք, դըսա պիր միւճատէլէտէն սոնրա, Սատրազամ հաղրէթլէրի մէքթուպունա ճէվապ օլարագ, Զաթը հաղրէթի Շահանէնէ ուպուտիհէթ վէ բիայէթի քէտիմէ իւզրէ, պիր թահրիրաթ գալէմէ ալընմասը դարարկիր օմուշ տուր։ (Բոռէ)

— Գահիրէ իսմանընտան տօլտը Հէրսէք վալիսի Սաֆվէթ փաշա հաղրէթլէրինէն Սէրաս օվատասի Ավսթրիա գոնսօլոսունա երսալ էյլէտիկի նօթանընն սուրէթի տիր։

Ավսթրիատա Գահիրէ վէ Գասթէնիւօվօ սէքէնէլէրի, թահրիրի սասքիրէ դարչը կէլմէքտէ օլտուղարընտան, վէ պունլարընն Գարատաղ սէքէնէլէրի թարաֆընտան եարարմ պէքլէմէքտէ օլտուղարը աշիքար կէօրիւնտիկիւնտէն, էշդըեալարընն, սասքիրին քէնտուլրէ դարչը եիւրիւյիւշ իթտիքլէրի հէնէկեամտի, Օսմանը թօփրաղընտա սըղընտրդըլարընտա նէ եարմադ լազըմ կէլէճէկինի Հէրսէք միւթասարրըֆը պիլէրէ սիւալ իլէտի։

Էֆքեարը աճիղանէմճէ, իբի հիւքիւմէթլէրին պուլունտուղարը հալի իւնսիւեէթի տօսթանէտ, հէր պիրիմիզին էհալիթլէրինտէ պիր ույղունսուզլուգ զուհուր իթտիկի թադտիրտէ, ասայիշի հալին եէնիտէն իպդասը իչէն, պիրիպիրիմիզէ մուդտակէլէթէն եարարմ իթմէքլիք վաճիպէտէն պուլունմադտա տըր։ Գարատաղլըարը ասքէրտա մուավէնէթ էյլէմէլէրի, վէ սինօրպաշընտա պուլունան էհալիթլէրիմիզ սէքէնէլէրինէն, միլլէթտաշլըգ տույգուսունան թահրիզ օլունարագ, անլրէ եարարմ իթմէքլէրի էհթիմալէն պուլունտուղու սէպէպինտէն, Ավսթրիա ասքէրներն, թէպատարրմըզը թահրիզ էյլէմէմէլէրինէ, սինօրատան կէչմէմէլէրինէ, վէ թօփրաղըմըզտա գատուլ օլունմամալարընա տիգդաթը թամամէ էյլէմէսինի պա թէլէկրաֆ միւթէատարրըֆ հաղրէթլէրինէ էմր էյլէմիշիմտիր։

Գահիրէ գազէթասը զուհուր իտէն իսէանէն խապէրի ալընը ալընմադ, Մէհրիլվա Ահմէտ բաշա հաղրէթլէրինին թահիր զօմանտասընտա օլտուղու հալտէ պիր թատուր տատքիր Թրէպինեբէտ սէվգ իտիլմիշ տիր, մէղքիւր թատուր, սանճաղտա պուլունան տատքիր իլէ պիրլիքտէ սինօրու կէօզէթլենէճէք տիր։

Ալեքսանդրիա հոկտեմբեր 13-ինէ չէքիլէն Սաքսոնիա հիւքիւմէթինին իսթիդրաղ բիանքօ պիլէթլէրինին էտամիսի հէր նէ գատար թարաֆրմրզա կէլմիշ իսէ, գազանան 30500 պիլէթլէրին նիւմէրօլարը դազէթամըզտա տէրճ իթմէքլիք միւմքին օլմատըղընան, մէղքիւր պիլէթլէր հէր քիմին եէտինտէ վար իսէ, Գազէթատա Գօմիսիոն իսանը իթթիհամլինտէ վագը Մ. Ճանէթօնուն 16-նի մէրօրու մադազասընա միւրաճաաթ իլէտիկինտէ գազանան նիւմէրօլարին էտամիսինի ալապիլէճէկի մախսուսէն իլան օլունուր։

ՄԸՍԸՐՏԱ ՖՐԱՆՍԱ ՎԷ ԻՆԳԻԼԹԷՐՐԱ ԲԷԳԱՊԷԹԻ

Սիւվէյշ դանալընը սէյր ու թէմաշա իթմէյէ կիրէն իմբէրաթօրլար, իմբէրաթօրիչալար, վէլիէի ահտ բրէնալր, ասի բրէնալր, վիւքէլալար, միւսթէշարլար, վէ կէչմիշ վազիֆէլարտա գազանմըշ օլտուղարը ազճէլէրինէն պիր մըգտարրընը սարգ իթմէք իսթէյէն ճահիլ դէլիքէրէր, տիլգէր վէ մատարլարի մէնզարէլէր կէօրմէքտէ, վէ Խամիլիա թէփէլէրինտէ տուրարագ, իքի պիւյիւք տէնիզլէրին պիրպիրլէրինէ գավուշմասը կիւզէլլեյի իւզլէրինէ հայրան օլմազտա իքէն, պաշլարը իւզլէրինտէ, զաթէն ֆուրթունա պուլութլարը թօփլանմըշ պուլունաճագ տըր քի, էկէր շէնլիքլէրին լճբասը հէնէկեամընտա տէյիլ իսէ պիլէ, շէնլիքլր պիթիրքէն սոնրա, շիւրհէսիզ օլարագ, գօրգուլաճագ պօրալար չըգարաճաղլար տըր։

Կիւն պէ կիւն պիւյիւմէքտէ օլան մէղքիւր ֆէնալըզը կիզլի թօխումու, Ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսա պէյնինտէ օլան բէգապէթ տիր։ Մէղքիւր բէգապէթ, պազէն ուեուր, ֆազաթ էօլմէզ, վէ էկէր, մէղքիւր բէգապէթէն, պիրտէն պիրէ, իֆրաթ տէրէճէտէ պէօյիւէճէք պիր եէրի վար իսէ, օլ եէր տախի, Հինտիսթան գաբուլրը մագամընտա պուլունան մէմալէքլէր տախլինտէ տիր։

Ֆրանսանըն, Մըսրրըն արգասընտան տիւշմէյէ պաշլամըշ օլտուղու, հէման, Ֆրանսանըն, պիրլէշմէշ վէ գուվվէթլի պիր Ֆրանսա օլմուշ օլտուղու թարիխինէ գատար, էսքի պիր մատտէ տիր։

Սաղիզ թէմմուզ օլունան Լուի գըրալ, խաչակիրլէրին վազթինտէ պիլէ, Սաղ-ատնիզին ճէնուպ գըրբըլարընտան եարարմ պուլարագ, տիկէր խաչակիրլեր կիպի, Բալէսթին իւզէրինէ վարաճագ եէրտէ, Մըսրը իւզէրինէ վարար։ Պօնապարթի տախի, այնի թարիդի թուլթուու, վէ Սիւվէյշ իւզէրինտէն, Հինտիսթանա տօղրու, թէհտիտ կէօսթէրմէյէ գալգընը, չիւնքի, քէնտինէն էն պաշ, ատալը ատիշմէնին (Ինկիլիզ) պիրինճի գուվվէթ մէնպաը, Հինտիսթանտա իտի։

Պիրինճի Նաբօլէօնուն, իճրասընա մուվաֆֆագ օլմատըգը չէյի, իւչինճի Նաբօլէօն, միւսլսմէթլէ պաշա չըգարմատա չալըշըր, վէ պիւյիւք պիր ինսանիյէթ, վէ մէմէնիյէթ թէշէպպիւսաթը բէրտէսինին արգասընտա կիզլէնէն, Մ. տը Լէսէպս, Մըսրրտա, Ֆրանսա թէէսիրինէ, ֆիւթուհաթ գազանտըրաճագ իտի։ . . Ինկիլթէրրա, Սիւվէյշ դանալընին եատիրմասընը մէն իտէմէզ իտի։

Ինկիլթէրրա տէվլէթի, էմրի իտտ. ըէ, վէ մէտենիյէթին եատընընասը ճիհէթի իլէ պու զատար միւհիմմ օլան թէշէպպիւսաթա, աչրգտան աչըզտ, դարչը գոյմագլըզա ճէսարէթ իթմէտի։

Պէնանէն ալէյհ, Ինկիլթէրրա տէվլէթի, Սիւվէյշ դանալընին աչըլմասը հագգընտա օլան տէրին լօշնուտսուզլուգունու, տայիմա, շու եա պու զըեաֆէթլէ կէչլէտի։ Էվվէլ էմիրտէ իմ ու սանաթ ճիհէթի իլէ, անընն պաշա չըգարըլապիլմէսի հագդընտա չիւրհէլէր կէօսթէրրէք, Էվրօպատաքի սահիպ սէրմաեէլրէ զորգութմադ, վէ ադճէ վիրտիրմէմէք իսթէտի. սօնրատան, իչէ պաշլանտըգընը կէօրտիւքտէ, իշճիլրի, եէսիր կիպի դուլլանմադտա տըրլար, պէհանէսի իլէ, իշտէն կէրի չէքմէյէ չալըշտը։ Վէ էն սօնունտա, պիր խուսուստա օլսուն մուվաֆֆագըյեէթ պուլտու, չէյլէ քի, Մ. տը Լէսէպս, եաքօտ տահա տօղրուսու, Ֆրանսա տէվլէթի, պօղազընն պօեունա օլան ադրազիլէրին, Ֆրանսըզլարա սաթըլմասը վէ պէօյլէլիքլէ, օրալարտա, Ֆրանսըզ եէրլիլէր բէյտտա իտիլմէսի նիհէթինտէ պուլունմադտա իքէն, Ինկիլթէրրա, մէղքիւր նիհէթին իճրասընը մէն իյլէտի։

Ֆագաթ, Ֆրանսաճէն ճահտ ու իդտամը, վէ սէրմաեէսի, Ինկիլթէրրանէն մէյտանա չըգարտըգը քէտֆֆէյի կիւճլիւքլէրէ զալէպէ էյլէտի։ Շիմտի, մէղքիւր գանալընն աչըլմասը, քէտիլէն պիթմէք իւզրէ տիր։ Ֆագաթ, Ինկիլթէրրա տէվլէթինէն օլ խուսուստա օլան խուսումէթի, հալէա թէպտիլ օլմամըշ տըր։

Նէ գատար վագրթ քի, իւչիւնճիւ Նաբօլէօն, քէնտի զուվվէթինէն, էն եիւքսէք տէրէճէսինտէ պուլունմադտա իտի իսէ, Ինկիլթէրրա տէվլէթի, Ֆրանսըզլարընն, Մըսրրտա եէրլէշմէլէրի հագդընտա օլան իօշնուտսուզլուգունու, ասլա, չէտիտ սուրէթտէ պէեան իթմէյէ գալգընմասը, Ֆագաթ Էվրօպատա, Ֆրանսա իլէ պիր աեար կէլէճէք սայիր ասքէրիճէ պիր հիւքիւմէթ (Բրուսիա) տահա թէշքիլ, վէ Նաբօլէօնուն չախսի զուտրէթի, խասթամիզաճլըգ սէպէպինտէն, զատֆ պուլ՛ուր պուլմադ, Ֆրանսանընն, չարգտա բէյտտա իթմիշ օլտուղու թէէսիրէ դարչը, Ինկիլթէրրա թարաֆընտան, էբէյիճէ կէօզէ կէօրիւնիւր սուրէթտէ պիր հարէքէթ, զուհուրա կէլմէյէ պաշլատը։

Զաթը հաղրէթի Շահանէլրի իլէ, Խրտիվի Մըսրը հաղրէթլէրի պէյնինտէ զուհուրա կէլմիշ օլան մուարազա, Ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսա տէվլէթլէրինէն, Շարգ բօլիթիգասընճա պիրպիրլէրինէ դարչը ուղրաշմադտա օլտուղլարընընն, խարիճի պիր պէեանաթը տըր։

Ֆուատ փաշա հաղրէթլէրի փասէէթինամէսինտէ նազգ ու պէեան իտիլմիշ օլտուղունա պինաէն, Օսմանը հիւքիւմէթինին էն սատրգ տօսթու օլան Ինկիլթէրրա տէվլէթի, էկէր հէմ էֆքէար պուլունմուշ օլմասա իտի, իհթիմալտը քի, Զաթը հաղրէթի Շահանէ, Խրտիվ հաղրէթլէրինէ գարչը, չիմտիքի թուլթտուղու թարիքի թուլթմադ իտի. քէզալիք, էկէր Ֆրանսա իմբէրաթօրունուն խասթալընը օլմասա իտի, Խրտիվ հաղրէթլէրի իհթիմալ տիր քի, չիմտիյէ գատար, տահա պիեատէ, սէրքէչանէ պիր հարէքէթէ ճիւրաթ իտէր իտի։

Աշխարհար սուրբթամբ կլորիւնմէքամբ տիր քի, Ինկիլիթերրա տէվլէթի, Ֆըրանսանըն Շարգտա բէյտա իթմիշ օլտուղու, վէ պրդարբրմը պիր հալ քէսպիթմիշ պուլունտուղու թէէսսիրի, պիր վուրուշլա մահվ իթմէք իչին Նաբոլէոնուն, էպէտի սուրբթամբ կլոշլէրինի դարաեաճաղը տագրդաեր, մէնֆաաթը պիր ֆուրսաթ ատտ իթմէքամբ տիր։

Էոժէնի իմբէրաթորիչանը, չիմտիքի հալամբ, անճաղ խաֆիֆ պիր սէպէպ մէպնի, Փարիստէն չրդմբ օլմատրը, դայէթլէ տահիհ տիր։ Միւշարիէյհա հազրէթլէրինին մէմուրիէթի, Ինկիլիթերրանըն Խթանպոլտա օլան թէէսսիրի իւսթլիւիւնէ դարշը ճէնքլէշմէքամբէն պաշգա պիր շէյ տէյիլ իտի. Ֆագաթ, պէօյլ պիր մէմուրիյէթ, քէնտի կիպի քէսդին, վէ բոլիթիգա մէքթէպինամբ խիճ թահսիլի իլմ իթմիշ օլան պիր իմբէրաթորիչա իչին, դայէթ աղրը պիր մէմուրիյէթ օլապիլիր իտի։ Հալ պու քի Միւշարիէյհա հազրէթլէրինին էլչի կէչիրէպիլտիի չէյ, անճաղ Սիւվէյիշ դանալը աչըլմասընըն, պիր այլրդ շէնլիքլէրի օլմուշ տուր։

Զաթը հազրէթի Շահանէ իլէ, Խրտիվ հազրէթլէրի պէյնինամբ օլան միւնազաա, հալէա էվվէլքի կիպի տէվամ իթմէքամբ տիր. վէ մէվզրի իճրայէ զօնուլան շէնլիքլէր պիթտիքամբ իսէ, մէզքիր միւնազաա, մէյտանա կէթիրիլճէք տիր. չիւնքի, անըն հիւնի թէսվիեէսի իչին, աղ իւմիտ կլորիւնմէքամբ տիր։ (Նէ- Ֆրէ Բրէ-)

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Գաթթարօ պօղաղընտան Վանտրբէր դաղէթասընա շու վէճհ իլէ եաղըմշ տրը։

Սրբար պիր թագրմ ճասուպար վէ խաֆի մէմուրբար նասպ իտէրէք, Սվրսթրիա օրտուսունտա նէ կէչէր նէ կէչմէզ պունարրըն մարիֆէթի իլէ խապէր ալմագտա տրբար։ Պիր պէօյիւք պիր թիւֆէնք ատթարագ տիկէր պիր պէօյիւկէ իշարէթ վէրիպ, խաֆի մէմուրբար տախի պունարա պաշ դօմանտանըն հէր պիր թէրթիպի հագդընտա շիֆահէն մալիւմաթ վիրմէքամբ տիրբէր։

Լօյտ նամ վարօր դումբանեասը վարօրբարընտան պիրիսի, Գաթթարօ պօղաղընտան կէչտիքամբ, մէզքիր վարօրուն կէչմիշ օլմասընա իշարէթ օլարագ, հէր թէրէէսէն պիրէր թիւֆէնկ ատթրմագտա օլուպ, վէ կէչէն վարօրբար ասաքիր իլէ տօլու հարպ սէֆինէէրի օրտուգտա, պիր եէրինէ իքի տէֆա թիւֆէնկ ատթբարագ իշարէթ վէրիլմէքամբ տիր։ Սրբար, էկէր միւլէթ մուհաֆրզը ասքէրի իւղրինէ պու տէֆա նէչը օլունան դանուն հագդընտա մանթրուպ իթտիքբէրի միւսաատէէր, դապուլ օլունաճագ օլուր իսէ, թէրքի սիլահ իթմէք իչին մուխապէրատա կիրիշմէյ մէյեալ տրբար։

— Վիէննատաքի Նուվէլ Բրէս Լիսբ նամ դաղէթատա շու ատթտէքիէր օդունմուշ տուր։

Հոկտեմբեր 25 թարիխէյէ Թրէսթէտէն ալտրդրմբզ հավատիսէրէ նէդարէն, Սթանժէվիշ գալեասը, իրեանէթլիքէ ասբարբն ալինէ տիւշմիշ տիր։ Միհիմանի կէօթիւրմէք իչին գալեաա կիրէն դաղը Սլավբար, Գալդոր քէօրբիեիու էնարիպ, պէօյէլիքէ ասբարբն գալեաա կիրէպիմէէրինէ եարտամ իթմիշլիր տիր։

Իչդու խայինլիկէ եէք էվվէլ դուրդան կիտէն, գալեաեր գօմանտա իթմէքամբ օլան զապիթ օլմուշ տուր։

Մէզքիր դալէատէ պուլունան, վէ սահրճա աղ օլան միւսթահֆըզ ասկէրի պիթիւն դուփվէթի իլէ դարշը գօյտուգտան, վէ գայաճաղ պիր եօլու պուլունմատրդընա խսքեաթ օլտուգտան սոնրա, թէսլիմ օլմուշ տուր։ Սթանժըվիշ գալեասընտա ասլա թօփ պուլունմամագտա իտի։

Սլընան սայիր խապէրլրէ նէզարէն, Հէրսէքլի 1300 նէֆէր բաեալար, ասբլար իլէ պիրլէշմիշ օլուպ, վէ Գաբատաղ տախի Սվսթրիաեա դարշը խասիմանէ թավը ու հարէքէթամբ պուլունմագտա իմիշ։

Պիր չօգ Զէրնակօրլար, ասբլար իլէ պիրլէշիպ, Հէրսէքամբ վագը Պանեա նահիյէսի սէքէնէսինին տախի պունարտան իպրէթ ալարագ, ասբլար իլէ պիրլէշմէքբէրինամբ գօրգուլմագտա տրբր։ Հէրսէք վալիսի Սաֆվէթ վաշա հազրէթլէրի, Հէրսէքլիլրին տախի իսեանա իլհադ օլմալարընը մէն իթմէք իւղրէ, լաղըմ կէլէն թէտտարիրի իթթիհազ իթմիշ իսէտ, մուվաֆֆաղըյէթ պուլուպ պուլմատեաճաղը մալիւմ տէյիլ տիր։

Գարատաղ պէյի հ/ր նէ գատար քէնտիսինին պիթարաֆ տուրամաղընը ալինէն օրիտիրմիշ իսէտ, Տրաժէլի գալեասը եագընլարընտա, կէչէն կիւն վուդու պուլան գավգատա թուրթուլան էսիրլէրին իչինամբ, իքի նէֆէր տախի Գարատաղը պուլունմուշ տուր։

— Հիասէնթ բահիպին հոկտեմբեր 18 տէ Սմէրիգաեա վասբլ օլմուշ օլտուղու վէ նէ կէօնա գապուլ օլունմուշ օլտուղու իւղէրինէ, Սմէրիգա դաղէթաղը վէ նէ կէօնա գապուլ օլունմուշ օլտուղու իւղէրինէ, Սմէրիգա դաղէթաղը, սահիֆէլէր տօլտուրմագտա տրբար։

Մէրզում բահիպ, Նիու-Եօրգտա հինուզ գարաեա չրզմագսբղընը տախի, Սմէրիգալրարընը ատէթլէրի իւղրինէ պիր տէրս ալապիլմիշ տիր։ Եէօյլէ քի, պիր թագրմ դաղէթա մուխապիրէրի, ատէթա, վաբօրու պասմըշլար, վէ գամարա մէմուրունուն իւղրինէ վարարագ, Հիասէնթ բահիպին, գանղիսի օլտուղունու սիւալ էյլէմիշլէր տիր։

Հիասէնթ, օդումագտա օլտուղունտան, մէրզուման մուխապիրլէր պիր աղ պէքէմիշլէր, վէ պատէհու, քէնտինէ թագտիմ օլունտուղարընտա, մէրզում բահիպ, նէզաքէթլէ անլրի դապուլ իթմիշ, վէ քէնտի սրհհէթի եէրինամբ օլտուղունու վէ անճաղ, տէնիզտէն աղ պիր շէյ պիհուզուր օլմուշ պուլունտուղունու պէեան իթտիքամբէն սոնրա, «անճաղ Սմէրիգա էհալիսինին ահվալի իւղրինէ զիեատ մալիւմաթ սրմագ, վէ անլէրին դանուն ու նիզամաթը էօյրէնմէք իչին Սմէրիգաեա կէլտիմ», ֆագաթ էն չօղու, իքի այտան զիեատ, իչինդէքի տուրամատեաճաղրմ. տէմիշտիր։

Պատէհու, պէշինճի մահէլլէտէքի օթէլտէ օթուրաճաղընը պէեան իթտիյինամբ, դաղէթա մուխապիրլրի, ֆէրտասը կիւնիւ օրատա, թէքքարէն քէնտինէ վիզիթա վիրմիշլիր տիր։

Օլ կիւնիւ, իւզլրճէ քէման, օթէլլին էօնիւնամբ, վէ հավլ սինամբ պիրիքմիշլիր, վէ օթէլլին եաղրիսանէսինամբ կիբրէք, ֆէնա Ֆրանսըզճա օլարագ թէզքէրկէր եազմատա վէ պիր՝ր վիզիթա վիրմէյէ ըճճա էյլէմիշլիր տիր. չէօյլէ քի, օթէլլին խրտամէթճիլրինամբ, ան իքի նէֆէրի, անճաղ մէզքիր թէզքէրէլրի, Հիասէնթ բահիպին օտասընա կէօթիւրմէյէ, վէ դարշըլրդ ճէվապ կէթիրմէյէ թայրինամբ դըլբնմըշլար իմիշ։

Հիասէնթ բահիպ, հէր նէ գատար, անլէրէ ըկտտ իլէ ճէվապ վիրմիշ խսէ տէ, աղաղրատա պիրիքին միւսաֆիրլէր, անը կէօրմէքսիզին կէրի տէօնմէյէ բաղի օլմատարագ, օրատա պէքլէմիշլէր. ֆագաթ ալիշամ իւսթիւ, արթրդ ստպրբարբթիւքէնտիյինամբ, քեռաֆֆէսի պիրտէն նէբտիվէնամբ հօգարը եէրիւյիւշ իթմիշլէր, վէ էկէր օթէլլին խրտամէթճիլրի, նէբտիվէն պաշընտա, անլրէ գարշը տուրմազտալար, պիր դաշ իւղ քիչի բահիպի մէրզումուն օտասընա կիբրէք, ճէպրէն քէնտի վիղիթալարընը վիրէճէքլէր իմիշ։

— Պէլճիգա զրբալը վէ գրբալիչասը հազարաթը, Ինկիլիթերրաեա պիր վիղիթա վիրմէք հազրրրընտա պուլունտուղարընտան, Ինկիլիզ միլլէթի թարաֆընտան օլարագ, միւշարիէյհա հազարաթընա, խալիսանէ վէ չաշատը պիր գապուլիեէթ կէօսթէրմէք իւղրէ։ Լօնտրատա, պիր թագրմ զէվաթտան միւրէթթէպ պիր գօմիթէ թէշքիլ իտիլմիշ տիր։

Լօնտրանըն շէհիր էմինի, մէզքիր գօմիթէնին ըէյէսիք մէմուրիեէթինի գապուլ իթմիշ տիր. քէզալիք, իքի նէֆէր պիւյիւք զաթլարատան, պիրիսի սանտրգքեաբլրգ, վէ տիկէրի տախի սրրքեաթիսալիք խրտամէթինի իւղէրէրինէ աչմրշլար տրբր։

Ռէզալիք, Պէլճիգա միլլէթի թարաֆընտան, Ինկիլիզլր հագդընտա կէօսթէրիլէն, նէզաքէթի վէ տօսթլուղա գարշըլրդ պիր շիւքրանիեէթ օլարագ, Պէլճիգա զրբալ վէ գրբալիչասը հազարաթընա թագտիմ օլունմագ իւզրէ, պիր տէ լայիհա գալէմէ ալընմագտա տրբր քի, Ինկիլիթերրանըն քեռաֆֆէյի մահէլլէրինամբ պուլունան շէհիր էմինէրի, վէ սայիր պէլէտիեէ մէմուրինի, սէրպէսթճէ (եանի խսթիրլրը իսէ) անը խիզալեաճաղլար տրբր։

Գօմիթէնին սրբր քեռաթիպի, պուխուսուսու, մանսուսէն, Պէլճիգա գրբալը սրբր քեռաթիպինամբ պիլտիրմիշ օլտուղունտան, պունա գարշըլրդ, մէզքիր սրբր քեռաթիպի, գրբալ հազրէթլէրի թարաֆընտան օլարագ, Լօնտրա գօմիթէսինամբ պիլտիրմիշ տիր քի, միւշարիէյհա հազրէթլէրի, քէնտինամբ վէ գրբալիչա հազրէթլէրինամբ լայիհա թագտիմ իտիլճէյի հագդընտա, ղայէթլէ մահղուլ օլմուշ տուր, վէ օլ խուսուսատա, իչէ միւպաշէրէթի իտէնլէրէ տէ, քէնտի շիւքրանիեէթինին պէեան զբլբնմասընը ըճճա էյլէմէքամբ տիր։

— Սլաֆրանկա Նոյ. 6 տա Բարիստէ Շարէլտէ ումումի պիր թէճէմմիւ վուդու պուլուպ, օրատա պիր չօգ իզտիհամ հազրը պուլունմուշ տուր. պու ատա Լանթէրնին միւէլլիֆի քէլամէ ադաղ պիրլէ, իմբէրաթորլուղու տէվիրիպ անըն եէրինամբ ճիւմհուրիյէթ իհտատ իթմէք իչին խմբէրաթորլուգ հագդընտա եէմին իթմիշ օլտուղունու պիլտիրմիշ տիր. օլ վագրթ փօլիս մէմուրու միւտախէլէ իտիպ, արպէտտա զօմանուշ տուր։

— Բարիստէն ալընան խապէրլրէ նէդարէն, Ֆրանսանըն հարպկիէ նազրը պիր չօգ ասաքիրի միւտտէթ թայրինամբ իթմէքսիզին սիլահարընա եօլամագտա իմիշ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՋՕԺՈՒԴԼՈՒԳ

Միլլէթիմիզտէ, պիր թագրմ սաչը սաղալը, վէ պիր գաչ չօճուգ սահիպի զաթլար, պու կիւնլէրտէ պիր նէվի չօճուգլուգ իտիրէք, չօճուգլարա տախի կիւլիւնճ օլաճաղ հալտէ պուլունմագտա տրբրար։

Շէօյլէ քի, կէրէք լիսանէն, վէ կէրէք թահրիրէն, Օտեան էֆէնտիէն, իչ գրթա վասլը իճրասընը իսթէմէքտէ, վէ մէզքիր իչ խուսուսա, պիւյիք էհէմմիյէթի վիր ալքտէ վէ նաֆիլէ եէրտէ, Օտեան էֆէնտիյի մէսուլ թուրթմագ իսթէմէքտէ տիրլէր։

Մէզքիր իչ խուսուսարատան պիրիսի, Բաթրիգխանէ մէճլիսլէրինին, միլլէթ թարաֆընտան սէչիլմէսի, իքինճիսի, երուսվոխանլարընը եէնիտէն ինթիխապ իտիլմէսի, վէ իչիւնճիսիս Սահմանադրութիւնուն վաղը եախօտ իպգա վէ իճրասը։

Պունլարատան պիրինճիսի, զաթէն խրիմեան հազրէթլէրի կէլտիկի կիպի իճրա իտիլէճէք տիր, զիրա, պաշգա տիւրլիւ օլամազ, եանի խրիմեան հազրէթլէրի, նիզամընտա մէճլիս օլմատրգճա, ասլա բաթրիգլիգ իտէմէզ, վէ քէզալիգ իչիւնճիսիս, եանի Սահմանադրութիւն մատտէսի, քէզալիք զաթէն թագ ու նէշը իտիլմիշ, վէ մատտէ թէզքէքիւրինամբ գալմը տրբ, վէ անըն տախի թէվիյէսի լապիւտ տիւր, Բաթրիգ հազրէթլէրի կէլտիկի կիպի, իլք պաղրլաճաք չէյ օ տուր, քէզալիք անսրդ բաթրիգլիք միւմքին տէյիլ տիր, վէ իքինճիսի իսէ, պաշգա պիր շէյ օլմատրպ, իլլա Սահմանադրութիւնուն իճրասը տիմէք տիր, վէ պունատանտա նէչէթ իտէր քի, օլ պապտէ թէլաշ իթմէք, նաֆիլէ եէրտէ չօճուգլուգ իթմէք տիր։

Իմմա, Օտեան էֆէնտի, շու եա պու վաղրթտա վէ եախօտ շու եա պու միւնասէպէթ իլէ, մէզքիր խուսուսըրըն պիր ան էվվէլ իճրասընը վատ իթմիշ իմիշ, արթրդ օլ գատարրտա խոշ կէօրիւմէլի տիր, զիրա, սեպտեմբեր 4ին վագասը հէր շէյի ալթ իսթ իթմիշ, հէր շէյի թէէխիր էյլէմիշ, վէ Նիհայէթ, էվտէքի պազար չարշըեա ույմատրդընտան, հէր ղայէ Բաթրիգ հազրէթլէրինէ պիր բիշքէշ մաղամընտա հազրը գալմրզ տրբ։

Պիզճէ, էկէր մէրզուման զաթլար, Օտեան էֆէնտինին պիր էսէրինի կօէրմէք արզու վէ նէյէթի իսէրլէր իսէ, վէ էկէր Օտեան էֆէնտիտէ, խրիմեան հազրէթլէրինի զայէլէրին պիր գաչընտան դուրթարմագ իսթէր իսէ, վէ էկէր միլլէթ սրֆաթրյա, ազ կիւն զարֆընտա էլինտէն կէլիր իսէ, հէման, խրիմեան հազրէթլէրի կէլմէզտէն էվվէլ, պիզճէ, էն պիւյիք մէսէլէլէրտէն օլան շու ալթիտէքի իւշ մէսէլէնին հալլինէ հիմմէթի վէ միւսարաաթ էյլէմէլի տիր։ Եանի, 1. թաշրա սուաֆնորդլարընն թէգատտիւմ մէսէլէսի, 2. Յարութիւն սրբազանըն էրզրումա կէթմէսի, 3. Սիստէքի Նիկոդոս եպիսկոպոս իլէ, պուրատաքի խաչատուր եպիսկոպոսուն մէսէլէսի։

Պունլարատան պաշգա, տէօրտիւնճիս պիր խուսուս տահա վարտը քի, օնու տա ունութմաեբզ սէօյլէմէյէ, եանի, սէքիզ եպիսկոպոսըր, վէ ալէլխուսուս խորէն սրբազան ալէյհէրինամբ, Ընդհանուր ժողովտա զուհուրա գէլէն հադարէթլէրտէն տօլայը աֆվէլրդ տիլէնէրէք, հէր քէսին զամիրինին ըուհանի վէ ճիսմանի սուրէթամբ թամիր իտիլմէսի, վէ միլլէթին խայր ու մէնֆաաթը նէյէթիյլէ, խալիսէթ ու մուհաֆէթին իպգա գրբընմասը։

Որ «Ինչ «Ինչ ըեա ը«Ինչ։

Շաբաթ օրը Կարինէն Պատրիարքարան հասած է նաեւ հետեւեալ նամակը Սմեն. Ս. Պատրիարք Հօրմէն գրուած (1)։

(1) Պիզ պու հէր վարչութիւն կիւնիւն-

« Ա.ԺԱՆԱՊԱՐՀ ՍԻՐԵԼԻ ՄԵՐ ».

« Ա.ՅՍՕՐ », որ հոկտ. 16 է, կարդանալն պիտի մեկնիմք։ Ցեր յաջողէ՝ տան օրէն Տրապիզոնի նաւահանգիստը կողջունեմք։ Գրովս կաղաչեմ 'ի ձեռն ձեր խառն ժողովոյ մեծապատիւ անդամոց եւ ամէն ազգայնոց, որ խորհելով ամենայն չափաղանցութենէ, արդի ժամանակի պարզութեան հանդամանաց համեմատ կարգադրեն ինչ որ վայելուչն է ըստ քրիստոնէական եկեղեցւոյ պարզ վեմութեան։ Հոգ տանիլ նաեւ տընտեսական եւ խնայութեան չափով չը-ծանրաբեռնել այլ եւս արդէն ծանրաբեռնեալ թիկունք Պատրիարքարանին, որով իսպառ ջլատել ուժը ազգային վարչութեանը։ Ընդունելութեան փառքերը պահ մի շողշողելով կանցնին. գործելոյ զօրութիւն պարզութեան մէջն է. այդ խոկ է միայն ճանապարհ եւ պարագ ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿՆ ».

Հոկտ. 16 'ի Կարին։

Ա.յս նամակին վրայ խառն ժողովը հեռագրեց 'ի Տրապիզոն, որպէս զի Ս. Պատրիարք հայր ազգային հրաւիրակաց հան հասնելուն սպասէ, որք՝ ինչպէս յայտնի է՝ արքունական յատուկ շոգենաւով մը պիտի երթան, եւ անոր պատրաստուելուն կը սպասեն։

Մ...ի։

... Միւելլիֆ։

Մանզումէնիզին պիլմէմ գանդինիսխէսինտէ, պիզիմ, եանի Դաթօլիքէրին Ս. Յովհան Ոսկեբերան քիլիսէսի մեծաւորու Մարտիրոսեան Բարսեղ վարդապետ ճէնապլրինին պա հիւքմի դարագուշի, քէնտի մէմուրիյէթինտէն Թարտ իսիւտիկինի պիլտիրմիշ իսթինիզ։

Ոլ կիւնտէն պէրու մէզքիւր քիլիսէյէ թայերին օլունան եէնի մեծաւորուն վազայիֆինին նէ տէրէճէտէ օլմասը պիլինմէտիկինտէն, հալէա տէրքեար օլան մուարազա պիթմէմիշ տիր։

Մէզքիւր մուարազաներն տէֆինէ արդուքէշ պուլունանլարտան պաշլըլար, Հասունեան հաղբէթլերինէ կիտէրէք, Ծաղիկեան հայր Մեսրովպէն, քիլիսէտէ նէ մէմուրիյէթտէ օլտուղունու, վէ վազայիֆինին տէրէճէսինի սիւալ իթտիքլերինտէ, քիմիսինէ «պէն անը փոխ-մեծաւոր թայերին իթտիմ» տէյիպ, վէ քիմիսինէ տախի, « կէթ, օնա սէօյլէ, պէն քէնտիսինի օրտա պիր տեսուչ մագամընտա զոյմուշումտուր (տէյիլ մեծաւոր, տէյիլ փոխ-մեծաւոր, իլլա ատի պիր տեսուչ)» տէմիշ տիր։

Պունուն իւզէրինէ մէզքիւր քիլիսէնին միարանլարը մէհանէսինտէ պուլունան մուարազա ատէէի սէօնէճէք եէրտէ, տահա ղիեատէ ալէվլէնմիշ տիր։

Պու խուսուս Հասունեան հաղբէթլերի հադղընտա, պիր չէրլի ու իֆթիխար սաեըլամատըգտան պաշդա՝, մէղ քիւր քիլիսէ քիւրսի քիլիսէսի օլմաեըպ, իլլա միլլէթի քիլիսէսի օլտուղունտան, զուհուրա կէլէն բէզալէթին տախի միլլէթէ այիտ օլաճաղը, վէ մէղքիւր ուղունուզլուղուն տէֆինէ չալըշմագլըդ-էհալինին պօրճունտան պուլունաճաղը պէտիհի տիր։

1869 հոկտ. 27 * * *

ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՆ ՄԵՋ ՆՈՐ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱԼ ՄԸ

Իսկիւտար 21 հոկտ. 1869

... Էֆէնտի,

Մասիսի շաբաթաթերթին մէջ կարդացած ըլլալով Գեր. Խորէն սրբազանին հրաժարագրին վրայ դիտողութիւնը հեռեւեալ երկու չարթուն խոստացուածքանհամբերութեամբ այն օրս թերթին սպասելն, բայց դժբաղդաբար «ոչ ֆենոմէն» մը դիմացս գտայ, ըստ բանիս նոյն իսկ Մասիսի, մանաւանդ թէ աւելի ճիշդն ըսելու համար՝ ձանձրալի կրկնութիւն այն զրպարտութեանց՝ զոր շատոնց է Մասիս կը կրկնէ, կը տատնձգէ, կը հարիւրբիկնէ, հասարակութեան զայրոյթ ու ձանձրոյթ պատճառելով։

Բաց սա հեռաւեալ կէտերն աչքիս զարկին։ Ա. Մասիս կըսէ թէ «այն դրութիւնը կարգէ դուրս երկարութեամբ պարզ հրաժարական մը չէր» կը հարցընենք Մասիսի հրաժարական մը ինչ պայմաններով պիտի ըլլայ։ « պարզ» ինչ կանոն ունի, եւ օրէնքին ո՞ր յօդուածը կը տրամադրէ թէ հրաժարական մը քանի՞ երես, քանի՞ տող, քանի՞ բառ, քանի՞ գիր պիտի ունենայ։ Դարձեալ պարզ հրաժարական ըսելով ինչ կը հասկընայ։ կա՞յ բաղդրեթը ալ։

Երկրորդ։ Եթէ ըստ Մասիսի Ընդ. ժողովոյ մէջ ամէն մարդ հասկրցեր էր թէ ամբաստանող էֆէնտին զո՞վ կամբաստանէր։ ինչո՞ւ երբ Խորէն սրբազան հարցուց թէ ո՞վ է այդ էնթրիկանը։ ամբաստանող էֆէնտին ուրացաւ թէ այդպէս չըսի։

Երրորդ։ Մասիս կըսէ թէ «ամէն ազգայ մէջ ամբաստանութեան ներքեւ գանուող պաշտօնատար մը գոնէ առժամանակեայ կերպիւ պաշտօնէն կը դադրիր», ասկէ կը հետեւցընէ թէ, պէտք էր որ Խորէն սրբազան Խառն ժողովոյ փոխատենապետութենէն դադրէր, ըստ օրէնքի ամբաստանեալ Օտեան էֆէնտիէն։ Բայց որովհետեւ քիչ մը վարը կըսէ թէ «Դիւր։ Խորէն կամ՝ «ոչ», հակառակորդները թէ Սոյ աթոռը կ. Պոլիս փոխադրելով՝ պատրիարքական աթոռին հետ միացընել եւ Լէմմանի Ս. աթոռը փճացընել կուզէին», – ըսել է թէ Օտեան էֆէնտին ալ ամբաստանութեան ներքեւ է այսօր։ Ուրեմն ըստ վարդապետութեան Մասիսի, որովհետեւ «ամբաստանութեան ներքեւ պաշտօնատար մը պէտք է պաշտօնէն դադրի», ուրեմն եւ Օտեան էֆէնտի ըստ օրէնքի ամբաստանութեան տակ՝ պէտք է որ Խառն ժողովոյ փոխատենապետութենէն դադրի։ Ասիկա տրամաբանական անժխտելի հետեւութիւն մըն է։

Չորրորդ։ Մասիս կըսէ։ «թէ ամբաստանեալը եկեղեցական ըլլայ՝ մինչեւ անգամ Ըստուածային պաշտօն կատարելէ կարգիլուի»։ Այս մասին շնորհակալ ըլլալու էր որ Օտեան էֆէնտի իրեն հետ օրինաց ամէն խստութեամբը չվարուեցաւ»։ – Որովհետեւ «ապացուցինք որ Օտեան էֆէնտին ալ այսօր ամբաստանութեան ներքեւ է», կը հարցընենք Մասիսի թէ «ամէն ազգայ մէջ» ամբաստանեալ պաշտօնատար մը իրմէ ամբաստանեալ աթոռակցին հետ որ օրինաց խստութեամբը կրնայ վարուիլ, արդեօք Մասիսի քարոզած «պարզութիւն օրէնքն» խրստութեամբը։ – Սակայն ենթադրենք թէ Օտեան էֆէնտի ամբաստանեալ չըլլայ՝ այլ ամբաստանող, ո՞ր օրէնքի մէջ գրուած է թէ ամբաստանողը՝ իրմէ ամբաստանեալ անձին գատաւորն է, ու օրինաց ամէն խստութեամբը վարուելու արտօնութիւնը ունեցող պաշտօնատար մը։ ... Մենք ասանկ օրինագիրք մը չենք գիտեր, բայց Մասիս գուցէ Օթանթօթներու կամ Բասքներու, կամ մարդակերներու օրէնքներէն յօդուած մը գտած պիտի ըլլայ իրեն նպաստաւոր, կաղաչենք որ մեզի ալ հաղորդէ։

Հինգերորդ՝ Խորէն սրբազան, ըստ օրէնքի եպիսկոպոս, իշխարկէ կամ՝ զեհ. կաթողիկոսէն կախուած ունի, կամ՝ Պոլսոյ Պատրիարքէն։ Բայց որովհետեւ Մասիս կըսէ թէ «Օտեան էֆէնտիին շնորհակալ ըլլալու էր որ օրինաց բոլոր խստութեամբը իրեն հետ չվարուեցաւ»։ – կը հետեւի թէ Օտեան էֆէնտի Խորէն եպիսկոպոսի վրայ իշխանութիւն ունի։ այսինքն եթէ ուզէր օրինաց բոլոր խստութիւնը այն սրբազանին վրայ բանեցնել, դի՞ր Ատուածային պաշտօն կատարելն պիտի արգիլուր, ըստ Մասիսի։ եւ որովհետեւ խորէն սրբազան մինակ չէ ամբաստանուողը, այլ Ոռ եպիսկոպոսի գանգատն, որ հեռագիրը քաշեցին, եւ որոյ համար վսեմափայլ էֆէնտիները գրաքանաց գոռ առաջարկեցին Օտեան պէյին խորհրդովը, – ուրեմն անոնք ալ Խորէն սրբազանի հետ օրինաց բոլոր խստութեան ներքեւ են, ուրեմն Օտեան էֆէնտին դանոնք ալ կրնար Ատուածային պաշտօն կատարելէ արգելուլ։ Ուրեմն Օտեան էֆէնտի որ կարող է իր սոսկ ամբաստանութեամբը Ութ եպիսկոպոս միանգամայն դատապարտել ու պատժել եկեղեցականօրէն, Հայոց եկեղեցւոյն մէջ հըրաշալիք մըն է, մանաւանդ թէ ըսեմ առեղծուածական անձ մը։ ...

Ի՞նչ է այս նոր պաշտօնատարին տիտղոսը, ի՞նչ է իր պաշտօնը, ի՞նչ է իր իշխանութիւնը։

Աշխարհական է, բայց եկեղեցականներու վրայ կիշխէ։ էֆէնտի է, բայց եպիսկոպոսները կը դատէ։ մանաւանդ թէ աւելի ճիշդն ըսելով՝ ասիկա չէ թէ միայն ութ եպիսկոպոսաց դատողն է ու պատժող, այլ եւ կաթողիկոսէն ալ վեր պաշտօնատար մըն է, որովհետեւ անոր վճիռն ալ արհամարհող է եւ զայն ալ իր ամբաստանութեան ներքեւ ձգող։

Եւ ասոնոր պաշտօնակալին նոր անուն մը կառաջարկեմ Մասիսի։ որ է «էֆէնտի կոմիսարիոսպէտ»։

Կը խնդրեմ... խմբագիր, որ այս տարակուսանաց գիրը բարեհաճիք հրատարակել, որպէս զի Մասիս մեր տարակոյսները լուծելով, այս նոր եկեղեցաշխարհական պաշտօնակալին սահմանը մեզի սորվեցընէ, ու մեզ ծանօթացընէ Օթանթօթներուն օրինագիրքը։ * * *

ՄԱՍԻՍ ԽՆԴԻՐԸ ԿԸ ՓՈԽԻ

Կոստանդնուպօլիս, 25 Հոկտ. 1869։

... Խմբագիր։

« Զրպարտութիւնը՝ իւր դիտման ներհակ արդիւնք կ'արտադրէ» կըսէ Լէսսինկ, «կուզէ անքոնելի ընծայել իրմէ ամբաստանեալը, բայց աւելի եւս զայն մեծաւելի կընծայէ անկողմնակալ մտաց, որ որչափ աւելի ծայրայեղ կը տեսնան զրպարտութիւնը՝ ա՛նչափ աւելի մեծ կատարելութիւններ կը նկատեն զրպարտեալ անձին վրայ։ վասն զի կըսեն, բաւական մեծ բաւական նշանաւոր ըլլալու է որ իրեն յաղթելու համար զրպարտութեան դիմեր են»։

Լէսսինկի այս իմաստասիրական առածին ստուգութեան փորձը յայտնապէս տեսնուեցաւ Մ...ի վրայ։ Այս ծերունազարդ լրագրին խմբագիրը՝ անձնական ատելութիւն մը ունենալով Խորէն սրբազանին դէմ, այն «ասպիճանի տարաւ իւր վրէժխնդրութիւնը՝ որ այսօր բոլոր գրած զրպարտութիւնները աւելի ծառայեցին նոյն Սրբազանը հասարակութեան աւելի սեծարելի ընծայելու։

Ամէն մարդ սկսաւ ըսել։ եթէ այն Կպլանկոպոսը սովորական մէկը ըլլար՝ այսչափ եռեւէն չէին խնար։ Եթէ արդիւնք մը չունենար՝ այսչափ զինքը չէին զրպարտեր։ Եթէ յիրաւի յանցաւոր էր՝ անոր յանցանքը կապացուցանէր Մասիս, բայց որովհետեւ անոր անձին կը դպչի՝ ուրեմն անոր վրայ յանցանք չի կրնար ապացուցանել։ Մասիս զրպարտութեան կը դիմէ, ուրեմն անիրա՞ւ է։

Եւ ի՞նչքան անիրաւ... Քիչ մը խորհրդածենք, որ ըսածնիս տեսնուի։

Վէճ մը բացուեցաւ Եպիսկոպոսաց եւ Օտեան էֆէնտիի մէջ։ Եպիսկոպոսաց վրայ եղած ամբաստանութիւնը՝ անիրաւութեամբ Խորէն եպիսկոպոսին վրայ ուղեցին ծանրացընել։

Օտեան էֆէնտի եւ իր արբանեակը Մասիս՝ կոչեցին զնոյն Սրբազանը « Հեղինակ խարդաւանութեան»։ Ասով աւելի եւս անիրաւեցան։ վասն զի զինքը ոչ միայն պարտաւոր համարեցան իւր ընկերակցաց համախոհութեամբ ըրած մէկ որոշմանը, այլ եւ զանոնք բոլորովին մէկդի դնելով, եւ. անոնց ստորագրութիւնները մոռցընել տալ ուզելով, զՀորէն եպիսկոպոս միայն յանցաւոր եւ մեղապարտ կոչեցին, գրեցին եւ քարոզեցին։

Ի՞նչ էր այս յանցանքը։ Հասարակութիւնը այժմ շատ լաւ գիտէ, որ եթէ յանցանք կար՝ ո՞վ էր յանցաւորը, եւ եթէ դաւ կար՝ ո՞վ էր դաւը խարդաւանողը։ Հեռագի՞ր գրողները՝ եթէ հեռագիրը ընդարարողը...։

Խորէն եպիսկոպոս խնդիրը ա՛յնպէս պարզ կերպով հասարակաց առեանն հանեց՝ որ ճշմարտասէր անձինք տարակոյս մը չունեցան եղելութեան հանգամանաց վրայ։ Օտեան էֆէնտի՝ փոխանակ պատասխանելու, ու փաստի դէմ փաստ առաջ բերելու, բողոքեց։ Հասարակութիւնը ի՞նչ բաւ։ Եթէ որ խարդաւանութիւնը հաստատել կարող ըլլալու փաստ ունենար՝ Օտեան էֆէնտի պէ՛տք էր պատասխանէր։ Չպատասխանեց։ ուրեմն փաստ չունի։ Եթէ փաստերով իր ծանր ամբաստանութիւնը ապացուցանէր, ի՞նչ հարկ էր բողոքի։ հասարակաց դատաստանը միթէ արդարութիւն չէ՞ ճանչնար։ Թո՛ղ անոր առեանը դիմէր, «ինչպէս որ դիմեց Խորէն եպիսկոպոս, եւ « արդարութիւն գտաւ»։

Սակայն հասարակութեան զարմանքը շատ աւելի մեծ եղաւ երբ տեսաւ որ ի՞նչպէս Մասիս՝ որ միշտ պատրաստէ պղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալ, «մէկ հատիկ առիթ ու յարմար ժամանակ գտած եմ» ըսելով սկսաւ իր քինախնդիր թշնամութիւնը թափել Խորէն Սրբազանի վրայ։

Խնդիրը ազգային էր, անձնայինի փոխեց Մասիս։ Թողուց խնդիրը, ու սկսաւ Խորէն սրբազանի վարքը քննել, գործերը դատափետել, հաւատքը պախարակել, ու ամէն ջանք ի գործ դրաւ հասարակութեան գայթակղութիւնը շարժելու համար Խորէն եպիսկոպոսին դէմ։

Բայց հասարակութիւնը Մասիսի յուսացած կերպով չդատեց։ Մեզի կարեւորը՝ ոչ Խորէն սրբազանի մականունն է ըսաւ, ո՛չ Այվազովսքիի հետ ունեցած առընչութիւնը։ Խնդիրը նայինք, ներկայն է մեզի հարկաւոր։

Այո՛, խնդիրը նայինք, ո՛վ վրէժխնդիր Մասիս, խնդիրը պարզենք։ Եթէ անձնական կիրք ունիս։ ան ալ դատաստանական ժողովոյն մէջ կրնաս տանիլ։ Խնդիրը թողուլ ու անձնական վարուց բծախնդրութեանց դրմելը՝ արդէն յաղթուա՛ծ ըլլալդ խոստովանիլ է։

Գեր. Այվազովսքիի մը նամակ մէջ կը բերես. բայց ո՞վ չտեսնար այն գրուածքին հերքումը իր մէջ։ Թէ որ յիրաւի Խորէն եպիսկոպոս այնպիսի մէկն է եղեր, ի՞նչու այնչափ տարի Խալկեան դպրոցին տեսչութիւնը անոր է յանձնուէր, ի՞նչու ազգին անդին այնչափ գովէսաներ է գրեր. ան գիրերն ալ չտպե՞ս։ Վասն զի բանիդ չիգար։ Ամբաստանութեան նամակ մը, այնչափ կիրքով գրուած նամակ մը՝ փա՞ստ մըն է, վաւերաղի՞ր մըն է գաւառաստանի մէջ։ Ի՞նչ գործ ունի այդ նամակը 1869ին մէջ։ Ի՞նչ կապացուցանէ այսօրուան խնդրոյն մէջ։ Սա միայն՝ որ Մասիսի ճարը հատած է, փաստերու ոչնչութեան մէջ ինկած է, հին թղթերը կը պրպտէ, արձանագրութիւնները կը խառնէ, գրքերը կը թղթատէ, «օգնութի՛ւն, օգնութի՛ւն» պոռալով...։

Մի՛ վախեր Մասիս, դու անօգնական չե՛ս։ քու քովդ կը հսկեն միշտ Մատնութիւն, Վատութիւն եւ Զրպարտութիւն Ո՞վ կրնայ քեզի յաղթել քանի որ սասնկ անյաղթելի ընկերներ ունիս։

Մատնութիւնը քեզի սովրեցուց Խորէն սրբազանին դէմ գրգռել նախ զՓանոսեան էֆէնտի, եւ այժմ զԱմեն. Խրիմեան Հայրիկը, որպէս զի Փանոսեան եւ Խրիմեան ալ թշնամի դառնան Խորեն եպիսկոպոսին եւ դուն ծափ զարնես վատաբար։

Վատութիւնը՝ քեզ յորդորեց որ Այվազովսքիին, այդ կրօնաւորի մը անվայել չարախօսութիւնը՝ մեծ ուրախութեամբ ողջունես, օրինակես, ու արձագանգ ըլլաս օտարի մը վրէժխնդրութեանը։ Միթէ դուն Գեր. Այվազովսքին սուրբի տե՞ղ դրեր ես, որ անոր մէկ կրքով գրութիւնը պատգամի տեղ հասարակութեան կը ծախես։ Բայց վատութիւնը քու խորհրդականդ է։ խզճիդ տիրող ու առաջնորդողն է։ Այսօր քեզ թելադրեց Գաբրիէլ եպիսկոպոսին նամակը տրպել, վաղն ալ անչուշտ պիտի խրատէ որ Գաբրիէլ քահանային ընծայեալ անանուն յայտարարութիւնը քու փառաւոր թերթերուդ մէջ հիւրընկալես։ ... Մասիսէ ամէն բան կըսպասուի։

---

* Կէօրիւլ կէլէն նիզամաքզըզը, հիչ տէյիլ իսէ, պու վարչութիւն կիւնիւնտէ կէօրմէյիզ էմէլինտէ իսիք իսէ տէ, հալէա Մասիս ըէսմի մագամնտա Թուրուարագ մը օլա, եօգսա պաշգա պիր սէպէպ մէպնի մի օլա. անկարեա օլմասան պու եօլսա ըէսմի Թահրիրաթ, եալնըզ օնա վիրիլմէքտէ տիր...։

Իսկ ղրպարտութիւնը... Մասիսի պաշտպան դիցուհին է, որ ամեն առեն իրեն օգնութեան կը հասնի։ Ամենուն դէմ, ամեն պարագայի մէջ՝ եգիպտեան վհանի մը կ'ծածկէ Իսթիւճեան էֆէնտիին երեսը։ Ո՞վ կըրնայ վիրաւորել այսպիսի վհանի մը տակ պատսպարուած փախստական դիւցազները...

Այո՛ Մասիս, դու այն փախստական քաջըն ես՝ որ խնդրէն փախչելով կարծես թէ կը յաղթես, բայց ի զո՞ւր։ Քու գործածած զէնքերդ այսօր ռամիկն անդամ կամչնայ։ Ռամիկը իրեն ամօթ կը սեպէ ուրիշին վարքը, հաւատքը խնդալ։ Ասիկա ճիղվիթներու գործն է, ասիկա թորքուէմատներու քաջութիւնն է։

Եթէ «ակն ընդ ական եւ ատամն ընդ ատաման» ըսելով, ուրիշներն ալ սկսէին քու վարքդ ու բարքդ քննել, տնային կեանքդ դատի տակ ձգել, Պալատի մէջ ըրածներդ, Պէշիկթաշի մէջ գործածներդ՝ քննութեան առնուլ, ի՞նչ պիտի ընէիր...

Ի՞նչ պիտի ընէին քու պաշտպանած ու պաշտած էֆէնտիներդ՝ թէ որ քննութեան բովին մէջ իսնային իրենք ալ... թէ որ իրենց բոլոր կեանքն ու վարքը հասարակութեան առջեւ բերուէր... ինչե՞ր դուրս պիտի ելլային...

Ի՞նչ պիտի ընէին ան քու «ազգին ամենասիրելին» կոչած եկեղեցականներդ, ան «սրտի ու մարքի աղնիւ յատկութիւններով լեցուն» ըսած եկեղեցականներդ, թէ որ անաչառ գրիչ մը՝ անոնց վարքն ալ, անոնց գործերն ալ, անոնց կարծիքներն ալ քննադատութեան առնուր ու հասարակութեան առջեւ մերկապարանոց դնէր... ինչե՞ր պիտի յայտնուէին...

Աւետարանին խօսքը կը յիշեցնէ ձեզ հասարակութիւնը Իսթիւճեան էֆէնտի. «Զեզմէ անմեղը ո՛վ է նէ թող առջի քարը ան զարնէ»...

Թէ որ Օտեան էֆէնտին է այն սէրբէյանման անմեղութիւնն ունեցողը՝ քարը անո՛ր ձեռքը տուր որ նետէ խորէն սրբազանին դէմ։ Իսկ թէ որ դուն անկէց աւելի քէրովբէյանման անմեղութիւն ունենալ կը պարծիս՝ առ քարը ու զա՛րկ... բայց կրնա՞ս ձեռքդ չդողալ խղճմտանքիդ խայթերէն, երբ քու ըրածներդ երեսդ զարնէ...

Կրնա՞ս չդողալ հասարակաց դատաստանէն՝ որ արդէն շատոնց քու դատակնիքդ տուած է, երբեմն պատուելով քու չարախօս, զրպարտիչ լրագիրդ, երբեմն ալ կըրակի մէջ ձգելով ու յօդս ցնդելով Մասիսիդ սեւ փոշին։

ԱՏՈՄ

Պէշ ալթը հաֆթատան պէրու եէնի պիր իտարէ թահթընտա օլարակ թապ ունէշը իտիլմէքտէ, վէ միլլէթճէ մատտէլէր իւզէրինէ միւֆիտ պէնտէլէր տէրճ իյլէմէքտէ օլան Ծիածան նամ զաղէթա, հէր նէ գատար, հաֆթատա իչի տէֆա, Մանզումէ գըթասընտա օլտուղու հալտէ, 40 ար բարաեա սաթըլմագտա լտի իսկ տէ, իշ պու ճիւմա իրթէսի կիւնիւնտէն պէտ իլէ, հէմ հէր՝կիւն չըգարըլըպ, վէ հէման 20 չէր փարաեա սաթըլաճաղը, վէ պիրլիքտէ տէրճ իտիլմէքտէ օլան Հէզինէ վէ եախօտ Գաղտնիք մը 'ի Պոլիս նամ հիքայէնին այրըճա թապ ունէշը եթտիրիլճէյի, մէմուրիմիզ օրմուշ տուր։

— Իշիթիկիմիզի կէօրէ, տիւնքի կիւն պիր մահէլլտէ, ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Մասիսնտէ պիզի խիթապէն, — «Էկէր ԻՆՆԷՐ ՕԼՍԻ իսկ, վէ պաշրնա տա պիր սարըդ սարար իսկ, սենի բաթրիպանէտէ Միւֆթի իտէրիզ» — տէյի եաղըրմըշ օլմասը հադրընտա լաղըրտը աչըլարգտա, զաթըն պիրիսի, «եանլըշ տը», Մասիս էօյլէ պիր շէյ եաղմըշ օլմամալը տը» տէյի իտտաա իմիմշ, վէ մէյտանէ պիր Մասիս կիթիրիլիրէք, մէրզում իղնա օլմուշ իսկ տէ, իհթիմալ տիր, մէրզում կիպի, Մասիսի օղումաեարադ, այնի իտտաաեա սայը չըզըշանլար տախի օլուր չիւրհէպինէ մէյնի, մէզքիւր դալէթանըն, մէզքիւր ճիւմէսինի, այնէն տէրճ ու պէհան իտէրիզ։

«Այս անտեղութիւնը բառնալու համար՝ Արարատայ յօդուածին հեղինակը եթէ ըստ օրինի Ռէֆորմէրլ դլուխը փախթոյ մը դնէ, այն ատեն մեք ալ դինքը պատարիարքարանի Միւֆթի կընենք, եւ ամէն բան ինք իրեն եղի պէս առոյ կերթայ...»

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

Գալաթա, 8 Նոյեմբեր

Պիր վագըթտան պէրու, ֆէնա հալտէ պուլունմագտա օլան ֆօնտո բիւեաչամըդ, էկէր ֆէվքէլատէ վագտալար իսթէ կէլմէսէլէր իսի, տահա զիեատէ ֆէնա օլաճագ իտի։ Վէ այթը եէտի հաֆթատան պէրու տէվամ իթմէքտէ օլան ֆօնսօլիտիմիզ ֆիեաթը 46 1/2 տա գալաճագ իտի։ Վէ նասըլ քի թա ճիւմա իրթէսի կիւնիւ կիճ վաղթա զատարտա էօյլէճէ գալմըշ, ֆագաթ, հավատսաճէ լաեբգը մալիւմաթ ալտիլէն պաղը քիմէնէլերին, խայլիճէ մուամէլաթա կիրիշմէսի իւզէրինէ, օր պատէ պիր շէյ օլմասը զըմնընտա հէրքէս ուեանմըշ, վէ ֆիլվագըտա, չօփտան պէրու չալըշըմագտա օլան 12 միլիոնլուգ խթիզրաղըն, քեամիլէն թէսվիյէ իտիլտիկի խապէրի ալընմըշ տը։ Պու հավատիս իւզէրինէ, անինտէ բիեաչա եիւքսէլմիշ, վէ ախչամա գատար, ֆօնսօլիտին ֆիեաթը 47 9/10 ա չըգըշտըգտան սոնրա, 47 3/10 տա գաբանմըշ տը։ Պու կիւնքի կիւն, հէր նէ գատար, փարիսին նոյ. 6 թարիխի բիեաչասը խապէրի, 5 թարիխի բիեաչա խապէրինտէն տիւշկիւն սուրէթտէ կէլմիշ իսէտ՝ խավեար խան բիեաչասը եիւքսէք հալտէ գալմաեա տէվամ իթմիշ տիր։

Վագաա իսթիզրաղըն վիճուտէ կէլմէսի հավատիսի իւզէրինէ, բիեաչա պիրտէն պիրէ եիւքսէլմիշ տիր, վէ թապանթիլտէ էօյլէ օլուր. լաքին չուրասը մալիւմ տէյիլ տիր քի, մէզքիւր իսթիզրաղըն չարթլարը թանսին իտիլէրէք, բիեաչա պէօյլէ եօգտարըեա մէյնալ օլտուղու հալտէ տէվամ իտէճէք մի տիր, եօգսա էօյլէ պիրանէն պիրէ ֆըրլամասը պիր միւպալաղա էսլրի մի սաերլաճագ տը։

Կէօրիւնիւշէ նէզարէն, մէզքիւր իսթիզրաղ մատէսի, Մէճլիսի վիւքէլատ թահթը միւղաքէրէյէ ալընաճագ տը։ Նասըլ քի սէօյլէմիշ իտիք, պու իսթիզրաղըն ֆայիդի եիւղտէ ալթը օլուպ, սէնէտէ եիւղտէ պիրտէ անասընա մահսուպէն էտա իտիլճէք տիր։ Գօնթրաթտա գրյմէթի 53 ղշա գարար վէրիլմիշ տիր։ Մէզքիւր իսթիզրաղը Պանդ էմբէրիալ Օթթոման իլ, ֆարիզէքի վէ պուրատաքի Սօսիէթէ Ժէնէրալ վէ Դրբէտի Ժէնէրալ Օթթոման տէր իւհտէ իթմէքտէ տիրլէր։

Սօսիէթէ Ժէնէրալ իլէ Դրբէտի Օթթոման սէհիմէրինտէն, մէզքիւր իսթիզրաղըն թէավիյէսի խապէրի իւզէրինէ, էվվէլքիսի պու կիւնքի կիւն 2 5/8 լիրա, վէ իքինճիսի տախի 5/8 լիրա պաչ իթմէյէ պաչլամըշ տը։

Էվրօպա իւզէրինէ դամպիօ պօլուղու վար տը, վէ Լօնտրա իւզէրինէ 109 1/8–109 5/8, վէ Ֆրանսա իւզէրինէ 22.90-23ական թէքլիֆ օլունմագտա տը։

ԹԻՒՆԱՍԱՐԻՅԷ

Հէր նէ գատար պէօյէ պիր ադամ մէմլէքէթին թիճճարլըգ բիեաչառընտան մէմուլ օլունան մուամէլաթ, թէքմիլ եաղ մէվսիմինտէ, եանի իւչ այտան պէրու կէօրիւլմէմիշ տիր. լաքին, պու կիւնդէրտէ բիեաչա, աղաճըդ օյնամանա պաչլամըշ տը։ Կէրչի կէրէք խոխալաթ վէ կէրէք եիրաճաթճա պիւյիւք պիր իշ կէօրիւլէմէմիշ տիր, լաքին, պաչլըճա սէպէպտէ աղճէ, վատէ, վէ էմնիյէթ գրյմէթի օլմուշ տուր։

Մալէրին ֆիեաթընճա պիր ֆարդ վուղու պուրմաեըպ, ֆագաթ Ամերիկա բէթօլու (սուլու կաղ) ֆիեաթը չօղ ֆրրյամըշ, եանի, պիրտէն պիրէ սանտըղը 86-88 ղշ. տան 95-100 ղշա չըզմըշ, վէ չօղտան խահիշ կէօրիւմուշ տիր։

Բամբուգ — Բամբուգ չըղան մահէլլէրտէն հէր կիւն աղ պիր շէյ կէլմէքտէ տիր, լաքին, պէյտպանթըզըմզտան Կիւրճի վէ Ամէմ բամբուգլարը ճինսի իյի օլմատըղընտան, իսրաճաթ իչին աղ մալ սաթըլմագտա տը։ Պու ճիւմէ իլէ տախի բամբուգ թիճճարլարը, Միւճթէմէյի Ամերիկատան ալընան խապէրլէր իւզէրինէ, եիւքսէք ֆիեաթ մաթլուպ իթմէքտէ տիրլէր։ Մէզքիւր մահսուլլար սատրլըշ օլուպ, վէ մէվճուտ իսէ աղմալ գալտըգընտան, եագընտա բամբուգ ֆիեաթընէն եիւքսէկէյէ իսմիտ օլունմագտա տը։

Իզմիր բամբուգու, 13 տէն 13 1/2 ղշ. օգղասը, Կէյվէ մալի 12 տէն 13, Ատանա բամբուգու 11 1/2 տան 12, Կիւրճի մալի 10 1/2 տան 11, Ամէմ բամբուգու 9 1/2 տան 10 1/2 ղշ. ճինսինէ կէօրէ։

Աֆիոն — Աֆիոն եէնիտէն խահիշլէ աբանըլմագտա տը, վէ Իզմիրտէ Նէէրլանտէզ զուսմանեատը թարաֆընտան չօղ մալ սատընն ալընմըշ օլմասընտ տայիր ալընան խապէրլէր իւզէրինէ, բիեաչատա մէվճուտ օլարագ 30-40 քիլօյէ մալլէրի օլան թիճճարլար, հատտէն զիեատէ եիւքսէք ֆիեաթ մաթլուպ իթմէքտէ տիրլէր։ Օղղասը 350 տէն 370 ղշա օլտուղու հալտէ, աղ պիր շէյ սաթըլմըշ տը։

Կէ-լէեէզ — Էվրօպա թիճճարլարը եէտինտէ պուլունան կիլ եաղը, կէօրինիւբ քի, պիթմիշ տիր, չիւնքի, պու կիւնքի կիւն մէզքիւր մալտէն աղ պիր շէյ իչթիրա իթմէք իչին սիփարըշլար օլունմագտա տը։ Կէչէն 15 կիւն զարֆընտա, մալին խալիւլիկի տէրէճէսինէ կէօրէ, մըսղալը 18 1/2 տան 21 1/2 ղշա գատար սաթըլմըշ տը։

Եէ-եէզ — Հէր նէ գատար պէօյիւք բիեաչալարատան մէզքիւր մալին կէրէք ճէսիմճէ սաթըշը վէ կէրէք ֆիեաթլարընն եիւքսէքլիկի հադրընտա խայրը խապէրլէր ալընմըշ իսէ տէ, պուրատա ֆիեաթլար պիր դարարտա տուրուպ, Էվրօպատան կէլէն խապէրլէր իւզէրինէ, եիւքսէլմիշ տիր։ Շուտախի սահիհ տիր քի, բիեաչատըղտա սաթըլաղա չըգարըլմըշ օլան մալլէր, իսրաճաթա եարար չէյլէր տէյլի տիրլէր, վէ պու սէպէպտէն նայի, սաթըլան մալլէր եալընըզ իհթիեաճաթը մահէլլիյէ իչին օլտուղունտան, ֆիեաթլարըն եիւքսէլմէսինէ չիմտիլիք պիր սէպէպ եօգ տուր, չիւնքի, մալլէրին եիւքսէլմէսի իչին Էվրօպատան մալ իսթէնիրմէլի տիր։

Եէ-եէզը — Բումէլի եարաղըսը, երյգանմըշ, օղղասը 11 տէն 11 1/2, Անատօլու եարաղըսը 10 1/2 տան 11։

Բումէլի մալի երյգանմամըշ 6 1/2 տան 6 1/2 ղշ, Անատօլու մալի երյգանմամըշ 6 տան 6 1/2, Տօսղուճա մալի 7 1/2 տան 8 ղշ։

Թէֆդիզ — Զաթէն պիլտիկիմիզ կիպի լիլի հալտէ պուլունմագտա տը, ֆագաթ չու ֆարդ վար տը քի, բիեաչատա իյի ճինս մալ գալմաեըպ, բէք աչաղը ճինսի գալմըշ տը. իշարա չտեսթէ պիւյիւք պիր մուամէլէ վուղու. պուլմաեըպ, վէ տարասըդ օրարագ էնդարէ, Պէյպազար, վէ Գատթամունի ալա ճինս մալլէրինին օղղասը 50-52 ղշտա, վէ վան մալի 25-27 ղշ. վէ Գօնեա մալի 22-25 ղշ. վէ աչաղը ճինս մալլէր 18-21 ղշ։

Ճէնէվէ — Հալէա իյի հալտէ օլուպ, սօն օն պէշ կիւն զարֆընտա, թաչրա կէօտէրիլմէք իչին, մի խթէլիֆ մահէլլէր մահսուլու օլարագ, պէյն չուվալ չէյ սաթըլմըշ տը։ Դայսէրիյէնին ալա ճինսի օղղասը 16 1/2–17 վէ իքինճի ճինսի 14 1/2–15 ղշ. վէ Էնդարէ մալի 15 1/2–16 1/2. վէ Թօղաթ մալի 14–14 1/2։

Պաֆրէ — Օսմանլը լիրասը 106 ղշ. իթիպարիյէ, օղղասը 10 1/2 ղշտան խայլիճէ չէյ սաթըլմըշ տը։

Մարշը — Խթէք աղ տը, վէ պիր թէպտիսլաթ վուղու պուլմասը հալտէ, բէք աղ չէյ սաթըլմըշ տը։

Սիսան Ամէմ մալի օղղասը 12–12 1/2, վէ Անատօլու մալի 10–10 1/2, վէ պէեաղ մաղը 6 1/2–6 1/2 ղշ։

Զէյթունէ — Պու սօն կիւնլէրտէ զէյթունի ախղուլիթասը պէր չօղ բէնք քէսէ իթմիշ տիր. Էվրօպատան կէլէն խաթէքտիր խապէրէրէն սօնրա, պիր արալըգ խաթէք կէօրիւլմիշ իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ տախի, պուրատա սարֆ իտիլմէք իւզէր, բէք աղ չէյ սաթըլմըշ տը, վէ հալէա կէրէք թաչրա վէ կէրէք պուրասը իչին պիւյիւք պիր մուամէլէ կէօրիւլէմէմիշ տիր։ Պուղտայրը ֆիեաթընճա պիրազ ֆարդ վուղու պուլարագ, պիր դաչ ղշ. իւսթէ դօյմուշ իսէ տէ, սօնրատան, եէնէ էսկի հալինէ տիւշմուշ տիր։ Մըրը պուղտայը հօղտուր. քէզալիք արբա տախի աղ տը, վէ խաթէք իյի հալտէ տէվամ իթմէքտէ տիր։

Ազօֆ սէրթ պուղտասը	ղշ.	29 –31		քիլօպ
Պէսարապիա	»	» 28 –29	20	»
Թունա	»	» 27 –28		»
Անատօլու	»	» 25 –26		»
Բումէլի	»	» 26 –27		»
Թունա եումշագ պուղ.	»	27 –28		»
Բումէլի » »	»	25 –27		»
Թունա Մըսրը պուղ.	»	14–14 20		»
Անատօլու » »	»	13–13 20		»
Թունա արբասը	»	11 –11 20		»
Բումէլի »	»	12 –12 20		

ՖՕՆՏՕ ՖԻԵԱԹԼԱՐԸ

Լոնտրա 8 Նոյեմբեր

Ինկլիզ ֆոնտ. գաբան.	93 1/16
Էհտամը ուսմուսիյէ աչըլ.	42 9/16
Էհտամը ուսմուսիյէ գաբ.	42 11/16
Պօրսա գավի գաբանտը	
Վիէննա գամպիօսու	122

Բարիզ, 8 Նոյեմբեր.

Ֆրանսըզ ֆոնտասու, աչըլտը	71,13
» » գաբանտը	71,30
Իթալիան ֆոնտասու աչըլտը	52,75
« « գաբանտը	52,97
Օսմանլը խթիգ. (1865) գաբ.	337
Էհտամը ուսմուսիյէ աչըլ.	42,95
« « գաբ.	42,97
Պօրսա գավի գաբանտը	

ԷՕՆԱՄԸ ՈՒՍՄՈՒՍԻՅԷ
ԳԱԼԱԹԱ ԲԻՆԱՆՍԸ

Հոկտ. 28	Ախչամ գաբանտը . . .	47–10
Հոկտ. 29	Սապահ	47–10
» »	Էն եիւքսէք	47–12
» »	Էն աչաղը	47– 2
Սաաթ 3		47– 2

ԻԼԱՆԱԹ

Զօրլու միլլէթ մէքթէպի իչին Էրմենիձէ վէ Թիւրքձէ լիսանլարը իչին պիր միւտերրիս տրանըլմագտա օլուպ, մէզքիւր մէմուրիյէթի տէր իւհտէ իթմէք խթէյէնէրին մահթսատրզա միւրաճաաթ էյլէմէյէր։

Խթանպոլ մէքթէպլէրինտէն պիրիսինտէ, ճօղրաֆիա՝ վէ իլմի բագամ տէրսի վերմէք իւզրէ, պիր միւտերրիս խթէնիմէքտէ օլուտ ղունտան, թալեպ օլանըն իսմինի թարաֆըմզա պիլտիրմէսի իլան խոսիլիր։

Իսթանպոլ ուէֆէ ղանլար էյլէ ղայէ
Ֆայէտէլէ դէր

ԻԼԱՆ
ՊԱԶԱՐ ԱՆԿԼԷ
Եէնի ճամ ճադտէսինտէ Պաստա Էանընտա
Ն. 4
ԳԱԼԱԹԱ

Էվրօպանըն պիրինճի տէրէճէսէ օսմանլուտուրա ֆասլրիզալարըյլա մուգավէլէ իթմիշ օլտուղուսան, սաթաճաղըմըզ մալլէրին կէրէք խիրէսի վէ կէրէք պահասը ճինսինիյիլէ, սայրիլէրինքինտէն զիեատէ մէմնուն խիրիճէք սուրոթտէ օլաճաղընը իսպարա ճէսուրէթ իտէպիլիրիզ։

Մուահնարէն կէրէք էրքէք վէ կէրէք նիսա թայիֆէսի, վէ քէզալիք կէրէք չօճուգլար իչին եէնի գունտուրալար ճէլլպ իթմիշլիզ տիր։ Մաղազամըզըն զայէթ վասի օլտուղունու, եանի քիւլլիյէթի մալ պուլունտուղունու, վէ միւշթէրիյէ չափուգ սուրէթտէ խրտմէթ խիլէճէյինի տախի պէհան իտէրիզ։

ԺԷԶԻԻՍ, ՎԷ ԼՕՏՆՕՆ

ԽԱԼԻՍ Օ ՏԸ ԳՕԼՕՆԸԸ

Եօհան-Մարիա-Ֆարինա Ֆաղրիզա՝ թէրթիպի օլտուղու հալտէ, Պէյօղու ճատտէսինտէ 378 նիւմէրօ իլէ միւրաղդամ Մ. Քրիսթիան Բօթ քիթիպխանէսինտէ, մէզքիւր օրէ էօրնէը չիշէսի 10, 15, 24 վէ 30 ղուրուշա սաթըլմագտա տը։

Տուղինա իլէ ալանա տահա էհվէն սուրէթտէ վէրիլէպիլիր։

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԵԱՆԷՍԻՆՑԷ
ՊԷՅՕՂԼՈՒՆՑԱ ՏՕՂԸՐՈՒ ԽՕԼՑԱ, ՖՕՓՕԽՈՒՄՑ ԱՊՅՈՒԼԼԱՀ
ԳԻՐԱՑԷԼԻԷՐ ԳԱՐԵԲԸՇԸՆՑԱ ՆՈՒՄԵԼՈ 467.